

Mádl Ferenc szlovéniai látogatása

A rábavidéki szlovének nagyobb támogatásra számíthatnak a magyar oldalról, hangzott el a magyar köztársasági elnök kétnapos szlovéniai látogatása során. Mádl Ferencet azok a szakemberek is elkísérték Ljubljanába, akik a Szlovéniában élő magyar nemzeti közösség és a Magyarországon élő szlovének jogainak biztosítását felügyelik a két ország között 1992-ben létrejött kisebbségvédelmi egyezmény alapján.

Mádl Ferenc köztársasági elnök Janez Drnovšek szlovéniai államfő meghívására tett látogatást Ljubljanában 2005. április 19-én. A magyar delegáció tagjai voltak a kisebbségi kérdéssel foglalkozó szakemberek, valamint Ropos Márton, az Országos Szlovén Önkormányzat elnöke is.

A Szlovén Köztársaság elnöke a sajtótájékoztató elmondta: Mádl Ferenc látogatása lehetőség arra is, hogy a baráti és szomszédi viszonyok még inkább elmélyüljenek. A két ország együttműködése Szlovénia önállóvá válása óta magas szintű. A két szomszédos ország partnersége az Európai Unió keretében nagyon fontos. A látogatások, s a kialakított kapcsolatok nagyban hozzájárulhatnak a közös problémák folyamatos megoldásához.

A két ország 1992-ben egyezményt írt alá a Szlovén Köztársaságban élő magyar nemzeti közösség és a Magyar Köztársaságban élő szlovén nemzeti kisebbség külön jogainak biztosításáról. E dokumentum számos vonatkozásban, több érdemi kérdésben túlmutat az ENSZ 1992-es nemzeti, etnikai, vallási és nyelvi kisebbségek jogairól szóló nyilatkozatán, valamint az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményének megfogalmazásain, a regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartáján s egyéb nemzetközi kisebbségi dokumentumok ajánlásain is. A rendelkezések megvalósítását a Magyar-Szlovén Kisebbségi Vegyesbizottság kíséri figyelemmel, amely évente ülészik, az utóbbi két esztendőben azonban a magyar fél nem hívta össze a bizottság tagjait. A szlovén fél szerint Magyarország nem teljesíti egészében az egyezményben foglaltakat, így a rábavidéki nemzetiségi intézmények finanszírozási területén vannak megoldatlan kérdések. Az ebben a témában folytatott tárgyalások azt mutatják, hogy az üzenetet konstruktívan fogadta a magyar oldal. A Magyarországon élő szlovének ígéretet kaptak arra, hogy a nyitott kérdéseket rövid időn belül megoldják – mondta a szlovén államfő.

Mádl Ferenc egyetértett a szlovén elnök kijelentésével, és elmondta, a szükséges lépések megtétele után komoly javulás várható a magyarországi szlovéneknél.

A magyar államfő látogatást tett Lendván is, ahol szlovén és magyar üzletemberekkel találkozott. A Muravidéki Területi Gazdasági Kamara elnökasszonya tájékoztatása szerint a két ország árucsereforgalma tíz százalék évi növekedést mutat. Szlovénia magyarországi kivitele 242 millió euro, az innen származó bevétele pedig 480 millió eurót tesz ki.

Mádl Ferenc előadást tartott, amelyben hangsúlyozta, hogy a határok eltörlésével és az EU-s tagsággal nagy lehetőséghez jutottak a határ mentén élők. Fontos a terület gazdaságát erősíteni, mert az ott tartaná az embereket. A magyar államfő kiemelte a régió multikulturális jellegét is. Ahhoz, hogy a kereskedelmi, gazdasági érték forgalmképessé váljon, nagyban hozzájárulhat a térség nyelvi és kulturális sokszínűsége.

A Magyar Köztársaság elnöke felkereste a lendvai Művelődési Házat, amelyet 2004-ben Lendva község, valamint a szlovén és a magyar kormány anyagi támogatásával építettek fel. Találkozott a Muravidéki Magyar Nemzetiségi Közösség képviselőjével is. A küldöttség tagja volt többek között Heizer Antal, a Nemzeti és Etnikai Hivatal elnöke, aki kérdésünkre – Milyen a magyar fél álláspontja a bilaterális egyezmény megvalósítását illetően? –, a következőket mondta: „Álláspontunk szerint az egyedüli pont, ami nem teljesül, az a vegyesbizottság összehívására vonatkozik. Objektív okok miatt két éve valóban nem ülésezett ez a testület. Most megállapodás született arról, hogy május második felében, hosszú szünetet követően ismét összeülnek a szakemberek. Úgy gondolom, hogy akkor mindazok a problémák, amelyek napirenden vannak, megoldhatók lesznek.”

A Magyarországon élő szlovének állandó gondja a nemzetiségi intézmények finanszírozása, így szó került az iskolákról, a „Radio Monošter” működtetéséről, valamint a „Porabje” újság heti megjelentetéséről is.

A Nemzeti és Etnikai Hivatal elnöke elmondta azt is, hogy a magyarországi pénzek ma már nyitottak, várják a pályázatokat a szlovén közösségtől. Az ideai keretösszegek magasabbak, mint a tavalyiak, így a

magyar fél biztosítani tudja a rádiót és az újság akár heti megjelenését is. A két nemzetiségi iskolát illetően is előrehaladtak a tárgyalások. Ezekben szeptembertől már a valódi kétnyelvű oktatást vezetik be, ami az jelenti, hogy a tantárgyak ötven százalékát – természetesen felmenő rendszerben – szlovén nyelven taníthatják majd – fogalmazott Heizer Antal.

Ropos Márton, az Országos Szlovén Önkormányzat elnöke köztársasági elnökünk szlovéniai látogatását kedvezően értékelte. Szerinte nagyban hozzájárult a rábavidéki szlovének helyzete javulásához. Bízunk abban, hogy a megígért anyagi támogatás rövid időn belül meg is érkezik a részükre.

Hagyományőrzés a rábavidéki szlovén iskolákban

„A gyerekek alkotnak.” E címszó jegyében szervezett találkozót a Magyarországi Szlovének Szövetsége a két szlovén nemzetiségi iskolában működő kultúrcsoportoknak. Az apátistvánfalvi és a felsőszölnöki iskolában az idei tanévben négy ilyen közösség tevékenykedik.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége sokat fáradozik azért, hogy a szlovén népdalt, a rábavidéki nyelvet és a néptáncot a gyerekek már az általános iskolában ápolják, hiszen ők azok, akikre majd a felnőttkorban is számíthatnak. Ma a két szlovén nemzetiségi iskolában három néptánc- és egy bábcsoport dolgozik. Felsőszölnökön zenetagozat is működik. A gyerekekhez Szlovéniából érkeznek a mentorok.

A felsőszölnöki bábcsoport több mint húsz éve ápolja a szlovén nyelvet. A csoportot közel tíz éve az a muraszombati Miki Roš vezeti, aki a bábjátékok szer-

zője is. Évente új darabbal mutatkoznak be. Az idei bábjátékuk címe: „Garandesa hercegnő”.

Roš elmondása szerint egy régi német elbeszélésből merített. A bábjáték központi témája a sírás, amely – amíg az ember nem veszi észre helytelen cselekedetét – a környezetét bosszantja. Amíg a darabban mások el nem kezdték potyogtatni a könnyeiket, Garandesa hercegnő sem vette észre, hogy helytelenül viselkedik.

A felsőszölnöki iskola „kis” tánccsoportja először lépett a nagyközönség elé. A fiatal táncosok a felnőtt táncgyűttes tagjainak a gyermekei, akik állandóan elkísérték szüleiket a próbákra és a fellépésekre. Amikor a felnőttek pihentek, a gyerekek táncoltak, mondja Szukics András, a felnőttek vezetője. Így született meg az ötlet egy alsó tagozatos tánccsoport létrehozására.

Ugyancsak a felsőszölnöki iskolában működik az a zenetagozat, amelyet négy éve Kristian Borovšek vezet. A szlovéniai zenetanár megjegyezte: az elején szlovéniai tanterv alapján dolgoztak, de az nagyon nehéz volt az itteni tanulóknak, ezért azt a szülők és a tanárok igénye szerint megváltoztatta. Jelenleg több népdalt tanulnak a nebulók, és a hangszereket is fokozatosan sajátítják el.

Az apátistvánfalvi iskolában is aktívan tevékenykednek a gyerekek. Néptánccsoportjuk közel két éve alakult meg, munkájukat náluk is szlovén mentor segíti. A lelkes diákok nem csak hazai közönség előtt lépnek fel, Szlovéniába is eljutottak már.

Szent Márton kultusza országokat és népeket köt össze

A hagyomány szerint a szombathelyi Szent Márton-templomot a püspök szülőháza fölé építették. A jótetteiről világhírűvé vált szent még ma is új kapcsolatokat teremt a városok és az emberek között. Mintegy másfél éve hozták létre a francia kezdeményezésű „Szent Márton Európai Kulturális Útvonalat”, amelynek szervezői egy emblémával „Márton lábnyomával” jelölik meg az egykori Savariától Toursig mindazokat a helyeket, amelyeket az egykori Márton püspök bejárt, illetve ahol az ő tiszteletét ápolják. A szombathelyi Szent Márton-templomban – Candes és Tours – után, április közepén helyezték el a nevezetes lábnyomot.

Aigner Géza szombathelyi plébános szerint Szombathely is fontos helyszíne az Európai Kulturális Útvonalnak, hiszen innen indult Szent Márton európai útja, a város tehát kiindulópontként szerepel. Lényeges ez azért is, mivel Szt. Márton visszatért Savariába, így ez

A rábavidéki fiatalok lelkesedéssel ápolják a szlovén kulturális örökséget.

Szent Márton lábnyma Szombathelyen

Szombathely és Tours között állandó kapcsolatot jelent.

Az Európai Kulturális Útvonal a műemlékek feltárása és restaurálása mellett a térségek és országok kulturális, gazdasági, tudományos, oktatási területen való együttműködésére is lehetőséget nyújt.

Antoine Selosse, az Európai Szent Márton Kulturális Központ elnöke szerint: „Ez a projekt a Szent Jakab kulturális zarándokútvonalhoz hasonlóan, elnyerte az Európa Tanács támogatását, hisz magába foglalja a Szent Márton életéhez kapcsolódó és kultuszát őrző európai településeket”.

A szomszédos Muravidék is a projekt része. Szlovénia északkeleti területén számos XIII. és XIV. századi Szent Márton-műemlék található. Közülük a legrégebbi a Martjanci-templom, melynek plébánosa dr. Karel Bedernjak is részt vett a szombathelyi ünnepségen. Véleménye szerint Európa manapság bizonyos mértékben eltávolodik a keresztény hittől, mondhatnánk azt is, hogy csaknem pogányként viselkedik (különösképpen, hogy nem fogadta el az Isten és a keresztény elnevezést). Számára úgy tűnik, a Szent Márton projekt valamilyen módon betölti ezt az űrt, s azt jelenti, hogy Európába keresztény tartalmat hoznak. Bemutatja azokat az egyéniségeket, akik életükkel, keresztény életvitelükkel, küldetésükkel hozzájárultak a nemzetek és az emberek boldogulásához.

A Szent Márton-plébánián Aigner Géza plébános bemutatta Masszi Ferenc szent Márton életét és cselekedeteit ábrázoló grafikáit, valamint az ősszel megjelent Szent Márton vándorkönyvet, amely Szlovénia, Stájerország, Horvátország és Németország felé vezet el a Szent Márton-műemlékek iránt érdeklődőket.

A muravidéki magyar és a magyarországi szlovén ifjak együttműködése

A Lendvai Ifjak Egyesülete a Magyarországi Ifjú Szlovének Egyesületével három évvel ezelőtt találkozott először Szakonyfaluban. Ettől kezdve eredményes együttműködés alakult ki közöttük. Tavaly már uniós

pénzekre is együtt pályáztak a Life-házak projektjével. Szlovéniában ez idáig négy Life-házat adtak át, amelyek nagyon népszerűek a fiatalok körében.

A projektet Szlovéniában 2002-ben indították el. Több évi tapasztalatok mutatják, hogy a fiatalok nem kívántak aktívan részt venni az egyesület munkájában. A Life-ház helyet biztosít, hogy ott találkozzanak, művelődjenek, hasznosan töltsék el kortársaikkal a szabadidejüket – mondta Magyar Dániel, a lendvai egyesület elnöke, majd hozzátette: a projekt idén nemzetközivé vált, hiszen a magyarországi szlovénoknál, Rábatótfaluban is átadtunk egy Life-házat. A rábavidéki fiatalok társasjátékot, asztaliteniszt, pikádót, sporteszközöket és számítógépet kaptak a lendvai barátaitól, amiket a helyi művelődési házban helyeztek el. Oda került az a kétszáz szlovén nyelvű könyv is, amelyet a Szlovén Kulturális Minisztérium és a lendvai könyvtár ajándékozott a magyarországi fiataloknak.

A rábatótfalui Life-ház ünnepélyes átadására Szlovéniából és a szlovén Rábavidékről egyaránt sokan érkeztek. Az egybegyűlteket hazai és szlovéniai fellépők szórakoztatták. A helyi óvodások kétnyelvű műsorral készültek.

A magyarországi szlovének számára az együttműködés sokat jelent, hiszen minden egyes találkozás alkalmával nemzetiségi hovatartozásuk is erősödik. A fiatalok örülnek annak, hogy a lendvai fiatalokkal közösen megnyitották a házat, így az ittenieknek is több lehetőségük lesz a találkozásra. Közösen játszhatnak, leülhetnek a számítógép elé, de akár pingpongozhatnak is. A Life-ház a hétvégeken és az iskolaszüneti napokon tart nyitva. A Magyarországi Ifjú Szlovének Egyesületének elnöke, Szita Amanda bíz abban, hogy a ház a környező települések fiataljai körében is népszerű lesz, és többen érdeklődnek majd az egyesület munkája iránt. Számít ugyanakkor arra is, hogy az önkormányzatok és az egyes szervezetek anyagi támogatásával a közeljövőben bővíthetik a Life-ház felszerelését.

Doncsecz Ibolya

Life-házat avattak a Szentgotthárd melletti Rábatótfaluban